

SPECYFIKACJA KANONU LITERACKIEGO WE WCZESNYM MODERNIZMIE UKRAIŃSKIM

Romanov Serhii

Wschodnioeuropejskiego Uniwersytetu Narodowego imienia Łesi Ukrainki, Łuck, Ukraina
sergmr@ukr.net

THE PECULIARITY OF EARLY UKRAINIAN ART NUOUVE' LITERARY CANON

Romanov Serhii

Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, Ukraine

СПЕЦИФІКА ЛІТЕРАТУРНОГО КАНОНУ У РАНЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МОДЕРНІЗМІ

Романов Сергій

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

Streszczenie. W artykule omawia się życie literackie na Ukrainie pod koniec XIX i na początku XX w. - czas klasyfikowany w nauce jako okres wczesnego modernizmu. W tej sytuacji szczególnie aktualnym jest zagadnienie dotyczące wyznaczenia liderów ruchu literackiego. Większość krytyków literackich oraz czytelników uważała, iż wzorcowymi przedstawicielami starszego pokolenia pisarzy byli: I. Franko, M. Staryckij, N. Kobryńska, P. Myrnyj, I. Karpenko-Karyj oraz inni wszyscy oni należeli do epoki realizmu (krytycznego lub romantycznego) i/lub naturalizmu. W tym samym czasie liczni autorzy młodszej generacji – Lesia Ukrainka, M. Kociubynskij, W. Stefanyk, O. Kobylanska, W. Wynnyczenko, O. Oleś oraz inni – pisali według nowych manier twórczych: symbolizm lub ekspresjonizm, style artystyczne, które rozwijały się pod wpływem wzorców zachodnich. Czyli naturalnym było, iż właśnie młodzi twórcy (w zaznaczonej kolejności) stworzyli w literaturze ukraińskiej kanon swojej epoki.

Słowa kluczowe: czas, literatura, czytelnik, styl, autorytet, doświadczenie, poszukiwanie, wyzwanie.

Abstract. In the article the Ukrainian literary life of the end XIX – beginning XX century is analysed. This period is classified by science the early art nuouve. The question of leaders of a literary movement had topicality. The most of art critic and readers considered model the agents older generation such as I. Franko, M. Staritskiy, N. Kobrunska, P. Murnuy, I. Karpenko-Karuy and outhers. All this people were agents of realism (critical romantical) and / or naturalism epoch. The authors of younger generation – Lesia Ukrainka, M. Kotsubinskiy, V. Stefanyk, O. Kobylanska, V. Vynuchenko, O. Oles – wrote in the new creative style: symbolism or expressionism – art style as that developed under the influence of western examples. That the young writers the Ukraina Literary Canon of epoch early art nuouve (in the call succession).

Keywords: time, literatyre, reader, style, authority, expiriens, quest, challenge.

Анотація. У статті розглядається літературне життя в Україні кінця XIX – початку XX ст., час класифікований в науці як період раннього модернізму. У тій ситуації набрало особливої актуальності питання визначення лідерів літературного руху. Більшістю літературних критиків та читачів узірцевими тут уважалися представники старшого покоління письменників: І. Франко, М. Старицький, Н. Кобринська, П. Мирний, І. Карпенко-Карий та ін. усі вони належали до епохи реалізму (критичного або романітичного) і/або натуралізму. Тоді як чільні автори молодшої генерації – Леся Українка, М. Коцюбинський, В. Стефаник, О. Кобилянська, В. Винниченко, О. Олесь та ін. – писали у новій творчій манері: символізму або експресіонізму, художніх стилів, які розвивалися під впливом західних зразків. Отже, закономірно, що саме молоді митці (у названій послідовності) і склали український літературний канон своєї епохи.

Ключові слова: час, література, читач, стиль, авторитет, досвід, пошук, виклик

Постановка проблеми. Період кін. XIX – поч. XX століття в історії української культури дістав багато, нерідко й протилежних, означень. І спектровано їх у найширших – від хронологічного – «порубіжжя», «помежів'я», «злам», «перехідна доба», «fin de siècle» – до (а зазвичай «й») ідейного, етичного, естетичного, філософського і т.п. реєстрів – «антипозитивізм», «неоідеалізм», «неоромантизм», «символізм», «ранній модернізм» тощо. Тепер зрозуміло, що цю поліваріантність (ідеться не єдино про термінологію) зумовлено не

стільки «розгубленістю» чи «амбітністю» дослідників перед огромом наново відкритого феномена, як то вважалося у 1990-х рр. Сама невичерпно-мінлива складність, універсалізм явища зумовлюють поляризацію рівно ж як і сегментацію підходів до його осмислення.

Аналіз останніх досліджень. Період порубіжжя постійно перебуває у центрі уваги науковців. Але питання канону до сьогодні остаточно не вирішено, навіть попри спроби таких дослідників як Г. Грабович, С. Павличко, М. Павлишин. Отже, *метою і завданнями статті* є намагання зіставити уявлення про вершинні постаті і тексти кінця ХІХ – початку ХХ ст. із сучасним розумінням явища.

Виклад основного матеріалу. На початку ХХ ст. проблему літературного олімпу порушили учасники групи «Українська хата». Альтернативною мейнстрімові, на думку М. Сріблянського, одного з лідерів нового напрямку, видавалося усього чотири (!) постаті. Їхнє обрання прикметне і в обширах самої епохи, бо троє безпосередньо належать до неї, і ґенерованих засягами досвіду й можливостей структурно-сміслових полів. Цю справжню, на жаль, поки що тільки показову, але найбільш потенційно спроможну в сенсі значень і впливів когорту формують: Т. Шевченко, М. Коцюбинський, О. Кобилянська та В. Винниченко.

Елітарність своїх візій національної культури хатяни не приховували. Навпаки, підкреслення цього мало слугувати вододілом поміж народницьким масовізмом і модерною ексклюзивністю. Окрім усіх інших, від світоглядних – до стильових, відмінностей таке розмежування виявляло два важливі принципи в самоусвідомленні епохи. Перше, прихильність до нового зумовлювалася не стільки належністю ґенераційною, як через самовизначення, прийняття і культивування відмінних од загальноприйнятих способів та форм життя і/чи творчості. Друге стосувалося, коли не повного зняття, то великою мірою подолання впливу авторитетів як носіїв єдиної і непогрішимої істини, етики, а відтак вироблення й запровадження засад естетики.

Ілюструвати це зручно порівнянням народницького, саме тоді апробованого як остаточний і закритий, та модерного, пропонуваного рухомою альтернативою, канонів. У першому випадку узвичаєна «троїстість» набирала такого вигляду: Т. Шевченко – І. Франко – В. Стефанік. Його творці керувалися найперше логікою духовно-світоглядного переємства. А тому розвиток, як підкреслювалося, мужицького своїм змістом і пафосом письменства інакше просто не мислився. Зрозуміло, що місця у когорті покликаних для таких «артистів слова», як О. Кобилянська, М. Коцюбинський чи Леся Українка, не знаходилося. Натомість можливість і сміливість поставити у центр фігури увіч для багатьох суперечливі, знайшлася у протилежній сторони. Тут навіть зайшло куди далі рішучих пропозицій висуванця / висуванців од свого покоління. Адже відбулося ще й виведення – оминання?, замовчування? – наскільки підставове, інша річ, ключової постаті попередників (лідера, хай і не формального) українофілів-народовців. Чи сприймався Франко супротивником, якого слід подолати, перейти чи переіменувати? Мабуть, так ставити питання не зовсім правомірно. Він із більшістю колеґ-однолітків, а також молодших письменників надійно зайняв своє місце у когорті «митців-громадян». А їхня діяльність (а це *не* зовсім, а іноді то й зовсім *не* творчість) за нових умов поставала, якщо і не цілковитим анахронізмом, то й не украй необхідною справою. На щастя, ішлося вже не про стратегії національного виживання; чи не лише про це.

Чому до ряду «художників життя» не увійшла Леся Українка, четверта, а насправді, як довело міжвоєнне покоління, перша постать епохи, питання украй цікаве. Як, приміром, і розглянутий окремо «випадок» О. Олесь, якого чи не водно називали провідним митцем «Української хати» і загалом провідним ліриком доби, а все ж до чільного ряду не увели. По-суті, хатяни запропонували розрізнення по лініях ґенерація – художній напрям. Це уможливило поляризацію, чи відособлення, як наполягали вони, не лише у діахронії (поколінняво), але й на рівні синхронії (у межах одного покоління). Тому запропоновані постаті, «особотексти», за М. Павлишиним, попри своєрідність кожного, мають велику спільну перевагу.

Коцюбинський, Кобилянська, Винниченко (відсутність у цім ряді «поета села» Стефаніка зрозуміти не важко) психотипом і, що очевидно, за типом творчості яскраві експресіоністи. Причому того волюнтаристськи-вибухового, бунтарського навіть вектора, що найбільше кореспондував з ідеалом митця-деміурґа зарядженого на розбудову «життя-мистецтва». І хоча Леся Українка та О. Олесь, кожне у свій спосіб, також апробували цю поетику в ліриці й драматургії, увіч ближчою обом просторинь символізму. Варто узяти в розрахунок і

спостереження М. Моклиці, щодо порівняно слабшого у нас представлення символізму з огляду на його світоглядну відірваність, абстрагованість од реалій поточного життя. Для zagrożеної нації, над усе перейнятої політичними й соціальними питаннями, «відірваність» сливе неприпустиму. І водночас актуальною і тому вже толерованою чи бодай терпимою мала видаватися настановча заангажованість на зриму дійсність експресіонізму.

Для повноти аналізованого феномена у, так би мовити, валентності усіх головних структур і зв'язків між ними, потрібно брати до уваги й ролі інших твірних. А виходити тут належить з доконечності узаємоперетину соціокультурного (час, місце, динаміка) та естетичного (мова, напрям, жанр і т.п.) дискурсивних полів. Тому, ставлячи в основи наукового пошуку суб'єкта-рушія процесу, вочевидь доведеться утримувати баланс поміж історичним контекстом мистецького явища («особотекстом») та його специфічно художньою значущістю. В орбітах цих силових просторів доведеться визначатися, точніше визначати (а інакше як?), внутрішню ієрархію. Причому постати має як центральне коло чільних творчих індивідуальностей, так і центр центру – ключова персоналія доби. Чи має ітися про першу серед рівних (це здається слухним не тільки з принципу толерантності), а чи найсильнішу з-поміж усіх (і тут є свої переваги) питання відкрите, дискусійне і, під цим оглядом, навіть не головне.

Приймаючи ідею доконечності літературного канону, хоч, можливо, й не у такій радикальній поставі, як це обґрунтовано Г. Блумом, належить усвідомлювати ваготу й опірність у цей спосіб структурованого матеріалу. «Література, – уважає вчений, – це не просто мова, це також воля до інакомовлення, спонука до метафоризації, котру Ніцше колись означив як бажання іншості, бажання присутності деінде. Частково це бажання бути відмінним від самого себе, проте, перш за все, це бажання дистанціюватися від метафор та образів усього того різноманіття літературних творів, що складають культурний спадок тої чи тої особистості: бажання писати сильно – це бажання перебувати деінде, в особистому часі та просторі, у вимірі власної оригінальності, примиреної з нашим спадком і зі страхом впливу» [1, с. 18]. Що засвідчує у вимірах національного літературного канону досвід чільних митців порубіжної епохи, як не описане (таки у дещо загострений спосіб) намагання «бути митцем повсякчас»? Хай там якою потужною видавалася дія усіх інших чинників, головним, що належало здолати, ставала, як не дивно, і чи не вперше в українських умовах так масового, людська природа. У своїй національно-етнічній, громадянській, етичній, психологічній і т.п. усталеності вона мусила бути перейденою задля осягнення цілісної самості реалізованої автономністю власного Я. «Людина мусить умерти, щоб народився артист» – з пафосом покликував М. Євшан. І він же, чільний ідеолог хатян, у роздумах над феноменом Лесі Українки ствердить її, а як невдовзі виявиться, то й усієї їхньої епохи, визначальну поставу – «досконалість артистичного організму».

Багато у сказанім є від ніцшеанського волюнтаризму, що, в принципі, зрозуміло, хоча б з огляду на синтетично-антропософську модель «святого» – «мудреця» – «артиста», яку обстоював Євшан у своїй культурологічній візії. Проте визначальним, зокрема і в суто мистецькому вимірі, було усвідомлення ваги індивідуального досвіду, впливу й авторитету. Тільки за такої парадигматики, а не енергіями самих історико-культурних контекстів, можна наблизитись до пояснення світоглядно-естетичних переваг творчості найсильнішого автора / авторів над здобутками колег-однолітків і навіть ширше – сучасників. Тому завдання дослідника не обмежуються простим відбором задля висхідного / нисхідного групування творців і творів. Це, власне, лише первинний, суто технічний процес підготовки й структурування матеріалу. Незрівнянно більше важать спроби дискурсивного опосередкування, за К. Ясперсом мовлячи, «духовної ситуації часу», яка уможливила постановня конституційованого корпусу імен та текстів, що представляють націю в культурі й, загалом, світі. Представляють, творячи її нову / модерну якість у векторах усього часопросторового континууму, яким і є буття.

«Усе, що відбувається з літературою, відбувається за посередництвом особистості» ствердив, як відомо, Ян Мукаржовський усередені 1940-х рр. Якраз на завершених європейській епохи модерн, у свого роду підсумках її перебігу. Наша ситуація нічим надто особливим тут не вирізнялася, що й дозволило Г. Грабовичу, правда значно пізніше, дійти суголосних висновків. «Питання про талант, – вважає учений, – про естетичне досягнення й послідовність, є, безперечно, центральним для дискусії про український модернізм. Будь-який переконливий аргумент стосовно резонансу, навіть самої наявності модернізму в українському письменстві

зрештою базуватиметься на такому питанні» [2, с. 581–582]. І суть, зрозуміло, не в тому, що лише у новій стилістиці той чи той автор міг розкритися на повну; хоча це також впливало. Головне – це шляхи і способи у які творча особистість знаходить можливості адекватної епосі й універсальним сенсам буття самореалізації. Мабуть, багато, хоча й не все, тут можна пояснити через категорії вибору – передусім індивідуального, але не тільки. Резонувала сама духовно-сенсова мембрана, ноосфера доби.

І ось у цій ситуації «застиглого часу» розгортаються процеси, стрімкість яких цілком можна дорівняти еволюційному стрибку, навіть далі – вибуху. «Поява видатної особистості, – констатує Є. Зьомек, – видатної, тобто здатної до різкого втручання (у «пасивні літературні структури» – Р. С.) не є випадковою (або ж є чи не є випадковою залежно від певного кута зору). Видатні особи з'являються тоді, коли історико-літературний процес робить можливим, або навіть необхідним, їхню появу. Річ у тім, що не тільки історія (в розумінні суспільної історії) дає шанси особам, а й література (в розумінні системи комунікації) певним і відповідним ступенем свого розвитку неначе оголошує про потребу особистісного втручання» [3, с. 68]. Названі (і постійно називані, отже, хай і підсвідомо, але розумілася їхня чільність) Вороним імена Лесі Українки і М. Коцюбинського якнайкраще вписуються у першу із моделей. Учнівство, яке вони відбували (змушені були?) у школі батьків-попередників, мало хіба ту перевагу, мабуть, не таку вже й незначну, що усеозброювало необхідним літературно-життєвим досвідом. Полягав він у добре виробленому відчутті перейденого та відкинутого і, як наслідок, ненастанній потребі саморуку, розвитку. З другого періоду творчості, який однаково можна датувати тим самим початком ХХ ст., обоє демонструють невпинну еволюцію, згадуючи метафору Грушевського «титанічний хід по уступах», зупинити який змогла лише смерть.

Друга «модель» також уповні справджує свою характеристику «вибуху» як одномоментного розквіту цілого грона талантів. В. Стефаник, О. Кобилянська (з тою відміною, що її «учнівство» перейдено в іонаціональних контекстах), В. Винниченко, О. Олесь, А. Кримський, М. Яцків, П. Карманський, Г. Чупринка, Л. Мартович, Г. Хоткевич з'явилися сливе «готовими» – у яскравій потузі свого обдарування. І з варіативною мірою інтенсивності й тривалості їм удавалося «підтримувати» це горіння на від початків високо заданому рівні. Натомість подальші періоди, купно з останнім, засвідчують, якщо не цілковитий, то добре відчутний спад, а то й узагалі злам. Останній, що вочевидь закономірно, проявлявся у тимчасовій (як у Стефаніка) або ж повній (Кримський) творчій зупинці. Ще показовішим у межах актуалізованої «моделі» саморух талантів «наступної черги». Яскраві дебюти того ж М. Вороного, Б. Лепкого, М. Черемшини, С. Черкасенка, Л. Старицької (Черняхівської), В. Самійленка, А. Тесленка, С. Васильченка, П. Грабовського, Х. Алчевської у різний час і з різною силою внутрішнього опору, або й без нього, стишувалися, щоб зійти на повтори чи самоповтори у руслі українофільського, мовляв хатяни, немодерного мейнстріму. Альтернативою а потім щораз зримишою противагою йому поставав і міцнів, сказати б, гольфстрім український, модерний.

Висновки. Висунуті історико-літературним процесом «видатні особи» (дефініції, задіяні Зьомеком, є, загалом, коректними) виступають головними його, процесу, рушійними силами. Тому «тихі, але глибокі перевороти», як пояснював Франко специфіку мистецького руху початку ХХ ст., можуть правити основами наукового увиразнення явленого тими часами розмаїття авторських художніх світів. Доречним, і то саме з огляду на особливості модерної свідомості, видається залучення до справи життєвого досвіду митців у тих його дискурсивних ресурсах, які Ю. Лотман означував «текстом біографії». Певно, що тут слід бути свідомим ілюзій класичного, як його називають, лабіринту філолога: коли з твору виводитиметься характер письменника і/чи його особистістю-ключем, відповідно, інтерпретуватиметься ним написане. Тому пошуки у цім напрямі мусять тривати.

Reference:

1. Blum H. Zachidnyy canon: knuhu na tli epoch [per. z angl. R. Semkiv]. – K.: Fakt, 2007. – 720 s. (in Ukrainian).
2. Grabovuch G. Do istorii ukrainskoi literaturu: doslidjena, ese, polemika. – K.: Osnovu, 1997. – 604 s. (in Ukrainian).
3. Teoria literaturu v Polchi. Antologia techstiv. Dryha polovuna XX – pochatok XXI st. – [per. z pol. S. Yakovenko]. – K.: Kuyvo-Mohylanska akademija, 2008. – 531 s. (in Ukrainian).

THE PECULIARITY OF EARLY UKRAINIAN ART NUOUE' LITERARY CANON

Romanov Serhii

Formulation of the problem. Period end XIX – beginning In the 20th century, many, often contradictory, determinations took place in the history of Ukrainian culture. And they are spectrated in the broadest – from the chronological – the "frontier", the "space", the "break", the "transitional era", "fin de siècle" – to (and usually "and") the ideological, ethical, aesthetic, philosophical and etc. registers – "antipositivism", "neoidealism", "neo-romanticism", "symbolism", "early modernism," etc. Now it's clear that this polyvariability (not the only one about terminology) is due not so much the "confusion" or the "ambition" of the researchers to the enormity of the newly discovered phenomenon, as it was thought in the 1990's. The most inexhaustible-changing complexity, the universality of the phenomenon, predetermine polarization equally as well as the segmentation of approaches to its comprehension.

Analysis of recent research. The period of digestion is constantly at the center of attention of scientists. But the question of the canon has not been finally resolved, even despite attempts by such researchers as G. Grabovich, S. Pavlychko, M. Pavlyshyn. Thus, the purpose and objectives of the article are the attempt to compare the idea of the top figures and texts of the late nineteenth and early twentieth century. with a modern understanding of the phenomenon.

Presenting main material. At the beginning of the twentieth century. The problem of the literary olymma was violated by the members of the Ukrainian Hut group. In the opinion of M.Sribliansky, one of the leaders of a new direction, the only alternative to the mainstream was the appearance of only four (!) Figures. Their election is noteworthy also in the broader period of the epoch, because three directly belong to it, and generated by scales of experience and possibilities of structural and semantic fields. Unfortunately, this is unfortunately still indicative, but the most potentially capable in the sense of the values and influences of the cohort are T. Shevchenko, M. Kotsyubinsky, O. Kobilyanska and V. Vynnychenko.

The elitism of their visions of the national culture of the hutts did not hide. On the contrary, the underscore of this was to serve as a watershed between populist massivism and modernist exclusivity. Oprich of all others, from the worldview – to the stylistic, the differences such a distinction revealed two important principles in the self-awareness of the era. First, adherence to the new one was conditioned not only by generational attachment, but through self-determination, acceptance and cultivation of distinct from commonly accepted ways and forms of life and / or creativity. The second concerned, when not completely removed, to a large extent overcome the influx of authorities as carriers of a single and unbreakable truth, ethics, and, consequently, the development and implementation of the foundations of aesthetics.

To illustrate this is a convenient comparison of the populist, at that time tested as final and closed, and the modern, offered by a moving alternative, canons. In the first case, the customary "triviality" gained the following form: T. Shevchenko – I. Franko – V. Stefanyk. Its creators were guided primarily by the logic of the spiritual and ideological affairs. Therefore, development, as it was emphasized, peasant, simply did not conceive of its content and pathos of writing otherwise. It is clear that there were no places in the cohort called for such "actors of the word" as O. Kobilyanska, M. Kotsyubinsky or Lesja Ukrainka. Instead, the possibility of egalitarianity to put in the center of the figure of the nights for many contradictory, was found on the opposite side. Here even went further decisive proposals of the nominees / nominees from one generation. After all, there was also an output – omitting ?, a silence? – as far as the basis, another thing, the key figure of the predecessors (the leader, albeit not formal) Ukrainianophiles-narods. Was Franco perceived as an adversary who should be overcome, crossed or crossed? Apparently, this question is not entirely legitimate. He and most peer colleagues, as well as junior writers, securely took their place in the cohort of "citizen artists". And their activity (and this is not at all, and sometimes not at all, creativity) emerged under new conditions, if not entirely anachronistic, and not an extremely necessary thing. Fortunately, there was no longer a strategy for national survival; or not just about it.

Why did not Lesya Ukrainka enter the series of "artists of life", the fourth, but in fact, as the interwar generation, the first figure of the era, proved extremely interesting. As, for example, and separately considered the "case" of O. Olesya, who was sometimes called the leading Ukrainian

hut artist and, in general, the leading lyricist of the time, but still not to the leading figure. In essence, the hutches proposed a distinction on the lines of the genus – the artistic direction. This allowed polarization, or isolation, as they insisted, not only in diachrony (generationally), but also at the level of synchronization (within one generation). Therefore, the proposed figures, "special texts", according to M. Pavlyshyn, despite the peculiarity of each, have a great common superiority.

Kotsyubinsky, Kobilyans'ka, Vynnychenko (the lack of Stefanyk's "village poet" in this series is not difficult) to understand psychotype and, obviously, by the type of work of the bright expressionists. Moreover, that voluntarist-explosive, rebellious even the vector that most closely corresponded with the ideal of the artist-demiurge charged to the development of "life-art". And although Lesya Ukrainka and O. Oles, each in their own way, also tested this poetry in lyric and dramatic art, even closer to both spaces of symbolism. It is worth taking in the calculation and observation of M. Moklitz, concerning the relatively weaker representation of symbolism in our view of its worldview separation, abstraction from the realities of the present life. For a threatened nation, over all the political and social issues involved, the "separation" of the sink is unacceptable. And at the same time relevant and therefore already tolerated or even tolerable, it was necessary to appear instructive to the visions of reality, apply expressionism.

For the completeness of the phenomenon under discussion, so to speak, the valency of all the main structures and the connections between them, one must take into account the role of other creators. And to go out here belongs to the finiteness of the mutual cross-section of sociocultural (time, place, dynamics) and aesthetic (language, direction, genre, etc.) of discursive fields. Therefore, placing the basis of the scientific search for the subject of the process of motion, it is obviously necessary to maintain a balance between the historical context of the artistic phenomenon ("special text") and its specific artistic significance. In orbits of these power spaces will have to be determined, more precisely (or otherwise?), The internal hierarchy. Moreover, it has a central circle of creative personalities, and the center of the center is a key personality of the day. Should the question be the first among equals (this seems appropriate not only on the principle of tolerance), but also the most powerful among all (and here there are its advantages), the question is open, controversial and, under this review, is not even the most important.

Accepting the idea of completeness of the literary canon, though perhaps not in such a radical posture, as justified by G. Bloom, must be aware of the weight and resistance in this way of structured material. "Literature," the scientist believes, "is not just a language; it is also a will to speak and a drive for metaphorization, which Nietzsche once once defined as the desire for integrity, the desire for presence elsewhere. This is partly a desire to be different from itself, but first and foremost, it is a desire to distance itself from the metaphors and images of all that variety of literary works that make up the cultural heritage of the same person: the desire to write strongly is the desire to be somewhere else, in personal time and space, in the measure of its own originality, reconciled with our heritage and with the fear of influence "[1, p. 18]. What testifies in the measurements of the national literary canon the experience of leading artists of the bourgeois era, as described (albeit in a somewhat more acute way) attempts to "be an artist at all times"? Maybe there was a powerful effect of all the other factors, the main thing that had to be overcome, it became strange, and not for the first time in Ukrainian terms, so massive, human nature. In its national-ethnic, civic, ethical, psychological, etc. It must have been restrained in order to comprehend the complete self-realization of the autonomy of its own Self. "Man must die, so that an artist is born," cried M. Yevshan with pathos. And he, the prominent ideologue of the huts, in meditating on the phenomenon of Lesia Ukrainka, confirms it, and as soon as it turns out, even throughout their era, the determining posture is "the perfection of the artistic organism."

Many of these are from the Nietzschean voluntarism, which, in principle, is understandable, at least in view of the synthetic anthroposophical model of the "holy" – "sage" – "artist", advocated by Yevshan in his culturological vision. However, the decisive, in particular, in the purely artistic dimension, was awareness of the weight of individual experience, influence and authority. Only in this paradigm, and not in the energies of the historical and cultural contexts itself, one can come closer to explaining the ideological and aesthetic advantages of the creativity of the strongest author / authors over the achievements of peer colleagues and, even more, contemporaries. Therefore, the tasks of the researcher are not limited to simple selection for the ascending / descending grouping of creators and works. This, in fact, is only the primary, purely technical process of the preparation and structuring of the material. The attempts of discursive mediation,

according to K. Jaspers, as saying, "the spiritual situation of the time", which made it possible to create a constituted body of names and texts representing the nation in culture and, in general, in the world, is paramount. Presenting, creating its new / modern quality in the vectors of the entire temporal continuum, which is existence.

"Everything that happens to the literature is carried out through the personality", stated, as I know, Yan Mukarzhevsky within the 1940s. Just at the end of the European epoch, the modernist, in a kind of outcome of its course. Our situation was not very special here, which allowed G. Grabovich, though much later, to reach consensual conclusions. "The question of talent, – believes the scientist, – about the aesthetic achievement and consistency, is, undoubtedly, central to the discussion of Ukrainian modernism. Any convincing argument regarding resonance, even the very existence of modernism in Ukrainian writing, will ultimately be based on such a question "[2, p. 581-582]. And the point, of course, is not that only the new stylistics could open one or another author to the full; although it also affected. The main thing is the ways and means in which a creative person finds opportunities for an adequate epic and universal sense of being self-realization. Apparently, many, though not all, can be explained here through the categories of choice – first of all, individual, but not only. The spiritual-sensory membrane itself, the noosphere of the day, was distorted.

And in this situation, "frozen time" unfolds processes, the speed of which can quite be equated with the evolutionary jump, even further – an explosion. "The emergence of a prominent individual," says E. Zomek, "outstanding, that is, capable of a sharp interference (in the" passive literary structures "-RC) is not accidental (or is it random or not, depending on a particular angle of view). Celebrities appear when the historical and literary process makes it possible or even necessary for their appearance. The fact is that not only history (in the understanding of social history) gives people a chance, but also literature (in the understanding of the system of communication), with a certain and appropriate degree of its development, as if announcing the need for personal intervention "[3, p. 68]. Named (and constantly called, therefore, and subconsciously, but their distinction was understood). The names of Lesya Ukrainka and M. Kotsyubinsky best match the first of the models. The apprenticeship they served (were forced ?!) at the school of their predecessors, the advantage, perhaps, is not so much so small that he arranged the necessary literary-life experience. He was in the well-developed sense of the transposed and rejected and, as a consequence, the imminent need for self-development, development. From the second period of creativity, which can equally be dated by the very beginning of the twentieth century, both demonstrate a tumultuous evolution, recalling the metaphor of Hrushevsky's "titanic course on the ledges," which stopped only death.

The second "model" also fully fulfills its "explosion" characteristic as a one-time bloom of a whole bunch of talent. V. Stefanik, O. Kobylanska (with the rejection of the fact that her "apprenticeship" was transposed in foreign-speaking contexts), V. Vynnychenko, O. Oles, A. Krymsky, M. Yatskiv, P. Karmansky, G. Chuprynka, L. Martovich, G. Khotkevich appeared plum "ready" – in a vivid power of his talent. And with varying degrees of intensity and duration, they managed to "maintain" this burning from the beginning of a high level. Instead, further periods, with the latter, show, if not entirely, a well-marked decline, and even a general breakdown. The latter, which is obviously logical, manifested itself in a temporary (as in Stefanik) or a complete (Crimean) creative stop. Even more revealing in the framework of the updated "model" of self-driving talents "next turn". Bright debut of the same M. Voronoi, B. Lepky, M. Chermeshina, S. Cherkasenko, L. Staritskaya (Chernyakhivska), V. Samilenka, A. Teslenko, S. Vasilchenko, P. Grabovsky, H. Alchevskaya at different times and with different strength of the internal resistance, or without it, were squeezed to go down to repetitions or samoprovtori in the direction of Ukrainophile, say huts, non-modern mainstream. An alternative and then a more apparent counterweight to him appeared and strong, say, a golfstream Ukrainian, modern.

Conclusions Proved by the historical and literary process of "outstanding persons" (the definitions used by Zyomek are, in general, correct) are the main ones, process, and driving forces. Therefore, "the quiet but profound upheavals", as Franco explained to the specifics of the artistic movement of the early twentieth century, can govern the fundamentals of scientific evidentiary manifestation of the time of the diversity of author's artistic worlds. It is appropriate, even taking into account the peculiarities of modern consciousness, the involvement of artists in the life experience of those discursive resources that Y. Lotman meant as "the text of a biography". It is likely that there should be a conscious illusion of the classical, as it is called, labyrinth of a

philologist: when the character of a writer and / or his personality key will be derived from the work, accordingly, he will be interpreted as written by him. Therefore, searches in this direction should continue.

Reference:

1. Blum H. Zachidnuy canon: knuhu na tli epoch [per. z angl. R. Semkiv]. – K.: Fakt, 2007. – 720 s. (in Ukrainian).
2. Grabovuch G. Do istorii ukrainskoi literaturu: doslidjena, ese, polemika. – K.: Osnovu, 1997. – 604 s. (in Ukrainian).
3. Teoria literaturu v Polchi. Antologia techstiv. Dryha polovuna XX – pochatok XXI st. – [per. z pol. S. Yakovenko]. – K.: Kuyvo-Mohylanska akademiya, 2008. – 531 s. (in Ukrainian).